

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Ba, ngày 22/07/2025

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 140: Người ưa thích được phê bình

là người thành công

Người chịu đón nhận sự phê bình, sẽ có thể nhận ra lỗi lầm mà sửa đổi, thì đó mới là người thành công. Người không chịu nổi sự phê bình thì không thể thành công. Người xưa từng nói: *“Con người không phải Thánh Hiền thì ai mà không có lỗi, có lỗi mà biết sửa lỗi thì có gì tốt bằng!”*

Chúng ta đang sống trong xã hội mà những tấm gương tốt ngày một ít đi và con người thì luôn sống trong ảo danh ảo vọng, tự mình làm sai còn dẫn dắt người khác làm sai. Tuy nhiên, chúng ta rất may mắn vì được nghe pháp của Hòa Thượng từ đó được nương tựa, được học tập. Nếu chúng ta không được Hòa Thượng nhắc nhở hằng ngày thì mỗi chúng ta đều không được như lúc này.

Hòa Thượng nói: ***“Trong thế gian hay xuất thế gian pháp, nếu chúng ta muốn công việc được thành tựu, được viên mãn thì phải không ngừng cải tiến. Chúng ta là phàm phu, lỗi lầm khuyết điểm nhất định là rất nhiều. Nếu chúng ta hoan hỷ tiếp nhận sự phê bình của người khác, đem lỗi lầm khuyết điểm của mình sửa đổi lại, vậy thì, chúng ta đang hướng lên trên cao.”***

Theo ngôn ngữ hiện đại, tu hành chính là cải tiến, là làm mới. Người ngày nay hiểu sai về từ *“tu hành”*, họ cho rằng tu hành chỉ là ngày ngày ăn chay niệm Phật. Vì hiểu sai nên nhiều người hằng ngày vẫn ăn chay niệm Phật nhưng cũng vẫn phạm giới, vẫn *“Sát Đạo Dâm”*, vẫn không hề thay đổi các tập khí phiền não xấu ác. Có một Phật tử vợ rất xinh đẹp nhưng vẫn cặp kè với một người con gái khác. Khi được huynh đệ nhắc nhở, người Phật tử này không nghe lời. Anh ta nói rằng anh ta biết đó là tội lỗi, biết Địa Ngục là đáng sợ nhưng chấp nhận vào Địa Ngục vì không thể cưỡng lại được. Đây là người bị nghiệp lực đã sai khiến, anh ta không chuyển được nghiệp lực thành nguyện lực. Cho nên từ *“cải tiến”* có lẽ người nghe sẽ dễ hiểu hơn. Còn chữ *“tu hành”* ngày nay người ta đang có sự hiểu lầm.

Trong Đệ Tử Quy cũng dạy chúng ta làm sao có thể: *“Nghe khen sợ, nghe lỗi vui”*. Thế nhưng, trên thực tế, chúng ta nghe khen thì vui mà nghe người chỉ lỗi thì giận dữ. Chúng ta tư duy một chút thì biết chẳng lẽ thế gian này đi tìm lỗi của chúng ta mà nói hay sao? Nếu chúng ta không có lỗi, họ chẳng rảnh để đi gây thù chuốc oán với chúng

ta đâu! Khi chúng ta không có lỗi, họ còn tán thán, tìm cách để thân cận với chúng ta cho dù chúng ta có đuổi họ đi.

Cho nên, nếu có người phê bình thì nhất định chúng ta phải phản tỉnh. Trước đây có rất nhiều người phê bình tôi, tôi sợ, tôi không giữ được mình nên cứ hể xong việc là tôi trở về ngay để tránh duyên. Đây là Hòa Thượng dạy! Cho dù ở chỗ cao sang thì khi xong việc cũng về ngay. Hòa Thượng đến Malaysia, tại đạo tràng của ông Lý Kim Hữu. Ông Lý Kim Hữu có khách sạn 6 sao. Hòa Thượng giảng xong là ra về chứ không ở lại thêm một ngày. Đây là cách bảo hộ chính mình. Bên cạnh đó, tôi cũng bảo vệ mình bằng cách không sử dụng zalo, facebook, không tạo cơ hội cho mình có diễn đàn để bình luận.

Chúng ta là phàm phu nhiều khuyết điểm, từ sáng đến chiều khởi tâm động niệm, hành động tạo tác của chúng ta đều thấy rất rõ ràng việc này. Chúng ta so với tiêu chuẩn của Phật Bồ Tát Thánh Hiền hay người quân tử thì còn cách rất xa. Quân tử thấy “*Lợi thì không màng*”, trọng nghĩa khí, trọng đạo nghĩa còn tiểu nhân thì “*thấy lợi quên nghĩa*”. Hòa Thượng sợ chúng ta không tin nên Ngài nói: “***Thành thật mà nói, thế gian này chỉ có hai loại người không có lỗi lầm. Loại thứ nhất là chư Phật Như Lai. Các Ngài không có lỗi lầm, chân thật là công đức viên mãn. Tuy nhiên, Đẳng Giác Bồ Tát thì vẫn có lỗi lầm.***

“Loại người thứ hai là loại người không chấp nhận lỗi lầm. Loại người này thật cương cường nan hóa. Họ tự cho mình là đúng, không có lỗi lầm, tuyệt đối không chịu tiếp nhận sự phê bình của người khác, không chịu tiếp nhận ý kiến của người khác. Các bạn thử nghĩ xem, vậy thì còn cách nào hay không?

“Ngoài hai loại người này ra thì loại người nào không có lỗi lầm? Cho nên chúng ta phải thừa nhận lỗi lầm của chính mình là vô lượng vô biên. Nếu bạn chân thật không có lỗi lầm thì đâu có đến nỗi ngày hôm nay, bạn vẫn là một phàm phu sanh tử. Nếu đã là một phàm phu sanh tử thì làm sao bạn không có lỗi lầm! Lỗi lầm đó không thể nào tránh khỏi. Có lỗi thì đừng sợ mà phải biết tiếp nhận, biết nỗ lực thay đổi, tự làm mới.”

Đẳng Giác Bồ Tát là người sắp bước sang quả vị Phật mà còn có lỗi lầm huống hồ chúng ta là phàm phu hạng bét. Bà Hứa Triết Cư sĩ hay Viên Liễu Phàm là một phàm phu tiêu chuẩn. Hòa Thượng từng nói người “*tự dĩ vi thị*” là luôn cho mình là đúng còn người khác là sai, họ không chấp nhận lỗi lầm. Đây là hạng người ngông cuồng, đại dốt! Việc làm sai ngay trước mắt mà không chấp nhận, luôn đổ lỗi. Nếu chúng ta là hạng người này thì Phật Bồ Tát có cứu được chúng ta không? Nếu Phật Bồ Tát đến, chúng ta cũng không chấp nhận, sẽ trách Phật Bồ Tát thiên vị, không công bằng.

Để nhận ra lỗi lầm phải là một quá trình dài mới nhận ra. Có những việc sai be bét ai cũng nhận ra nhưng chính mình lại không nhận ra. Ngang không bằng, sở không

thẳng mà cũng không nhận ra. Thật là đáng sợ. Hằng ngày trong cuộc sống, có những lúc đứng trước sai lầm, chúng ta ỡm ờ cho qua, không thừa nhận. Tuy vậy, một khi nhân quả của những sai lầm đó đến, chúng ta vẫn phải tiếp nhận. Người ta thì làm được mà mình thì làm sai, vậy mà mình không nhận lỗi, cứ chỉ biết đổ lỗi. Cũng vậy, đất lành chim đậu vậy mà đất của mình không con chim nào đậu, nó vừa đến là bay đi luôn.

Hòa Thượng nói: ***“Con người không phải Thánh Hiền thì ai mà không có lỗi, có lỗi mà biết sửa lỗi thì có gì tốt bằng. Chỗ đáng quý nhất của người đại thiện chính là biết được lỗi lầm và sửa đổi lỗi lầm của chính mình. Trong lịch sử của các triều đại, chúng ta không thể không bội phục đối với Đường Thái Tông. Vì sao vua Đường trị vì quốc gia được tốt đẹp như vậy, thậm chí được người ở thời điểm đó và người ở nhiều đời sau kính trọng. Không gì khác hơn là ông biết lỗi sửa lỗi!”***

Con người có rất nhiều tập khí xấu ác đã theo chúng ta từ vô lượng kiếp, chỉ cần một ý niệm không kiểm soát là đã mắc sai lầm rồi. Khoảnh khắc đó rất ngắn! Thế mới nói con người không phải là Thánh Hiền thì ai mà không có lỗi. Nếu chúng ta là người biết thay đổi, tự làm mới tức là ngày ngày, giờ giờ, từng giây từng phút luôn luôn phản tỉnh, phản tỉnh, rồi lại phản tỉnh. Nghiệp chướng ngạo mạn luôn ngự trị trong mỗi người. Người bất tài vô dụng hay có tài hữu dụng, có chút tài lẻ hay chút ngông cuồng đều có sự ngạo mạn. Cái tài mà chúng ta có, so với Phật Bồ Tát Thánh Hiền thì chẳng là gì cả.

Cho nên xin lỗi là một đức tính rất tốt đẹp. Đâu phải là người làm cha không thể xin lỗi con mình. Nếu sai thì vẫn có thể xin lỗi. Đừng cho rằng mình ở vị trí nào đó thì mình không có lỗi. Nếu không nhận ra lỗi lầm thì chính mình đã tuột rất xa so với trình độ tu hành của mình. Cho nên Hòa Thượng kể về Đường Thái Tông là một đại đế, thế mà, ông được người thời đó và đời sau kính trọng không phải vì ông có quyền lực đi trấn át thiên hạ mà là vì ông biết sửa lỗi. Ông thậm chí còn công bố với thiên hạ, ai chỉ lỗi được cho ông, ông còn tặng thưởng. Điều đặc biệt là có những người muốn tặng thưởng nên bịa ra chuyện để nói thì Đường Thái Tông cũng không phạt vì ông e rằng nếu phạt thì người trong thiên hạ không ai dám góp ý nữa. Quan điểm của Ngài là góp ý đúng thì tiếp nhận, góp ý không đúng thì bỏ qua.

Hòa Thượng nói: ***“Ông ưa thích lắng nghe người ta chỉ lỗi mình. Đây là một hoàng đế chứ không phải là một thường dân.”*** Hoàng đế mà còn làm ra tám gương như vậy, còn chúng ta là thường dân lại không thể tiếp nhận sự chỉ trích phê bình, trong khi sự chỉ trích, phê bình đó là đúng. Thử nghĩ mà xem, một người chỉ trích, rồi hai người, rồi ba người đều nói thì chắc chắn có việc rồi!

Hòa Thượng tiếp lời: ***“Ưa thích tiếp nhận phê bình, chăm chỉ nỗ lực phản tỉnh, tự thay đổi, tự làm mới, vậy thì hãy thử nghĩ mà xem việc gì là không thành tựu. Còn ngược lại, bạn thử nghĩ là biết! Đường Thái Tông là một vị vua nổi tiếng, thế mà không có sự trừng phạt. Ông nói rằng nếu người này nói chưa đúng mà các khanh đem đi trừng phạt người này thì về sau, có ai dám vì trẫm mà nói lỗi lầm của trẫm***

nữa không? Từ chỗ này bạn suy nghĩ mà xem vì sao có từ “Trinh Quán Tri Trị” - những năm tháng thịnh trị dưới thời vua Đường Thái Tông? Chỉ là có lỗi biết sửa lỗi.”

Đường Thái Tông có thể tha thứ lỗi lầm của người nói sai về mình. Đây là tâm lượng của một Bồ Tát chứ không phải của một vị vua bình thường. Một bậc đế vương còn làm được như vậy, huống chi chúng ta là một phàm phu. Chúng ta, ngay cả khi người ta nói đúng lỗi lầm của mình, chúng ta cũng không tha thứ được. Từ đây, chúng ta biết tâm cảnh của mình loạn động đến mức độ nào. Chỉ cần một người nói đến mình là mình phải phản tỉnh rồi, huống chi hai người, ba người. Hai người nói mà mình không phản tỉnh thì chính mình là kẻ ngông cuồng! Ngông cuồng chẳng được lợi ích gì!

Tuy nhiên không phải dễ dàng để đạt được tâm cảnh như Đường Thái Tông. Đây là tâm cảnh của một Bồ Tát, không phải của một phàm phu. Nếu là một vị vua khác, không phải là Đường Thái Tông thì khi Vua nghe ai đó nói sai về mình, Vua sẽ không tru di tam tộc mà là tru di cửu tộc người đó. Còn chúng ta, hãy xét lại xem, bây giờ là phàm phu nhưng chắc cũng muốn tru di cửu tộc người nói sai về mình, ngôn ngữ bây giờ gọi là sẽ cách mặt hết thiên hạ này.

Hòa Thượng nói: ***“Nếu ông chân thật có lỗi lầm mà bạn chỉ trích ông, ông cảm tạ bạn. Ông không có lỗi lầm mà bạn thỉnh ra việc để nói lỗi lầm ông thì ông cũng bao dung bạn. Ông không trách cứ bạn. Cho nên ông làm cho người trong thiên hạ đều cảm thấy gần gũi mà ở ngay trước mặt ông dám nói lỗi lầm. Ông nhờ vào sự góp ý của người khác để thay đổi tự làm mới cho nên thành tựu vĩ đại của một đời. Việc này không phải là ngẫu nhiên! Ngay trong cổ thánh tiên hương, không ai có thể sánh được với ông. Điểm này là điểm vô cùng khó được.***

“Chúng ta phải học tập tiếp nhận sự phê bình của người khác thì hãy “dùng cảm mà thay đổi”! Cho dù người khác có hiểu lầm, chúng ta không cần kỳ kèo tính toán, cũng không cần đi tranh luận. Người xưa có câu: “Có thì sửa, không có thì khích lệ chính mình”. Chúng ta đối với sự phê bình của người khác thấy đều phải hoan hỷ tiếp nhận, đặc biệt là vì xã hội đại chúng phục vụ thì nhất định phải có buông tâm cuồng phôi này. Như vậy, chúng ta mới có thể đem công việc của mình làm một cách viên mãn tròn đầy.”

Nếu chúng ta không có buông tâm cuồng phôi như thế, chúng ta sẽ không thể là người phục vụ được mọi người. Tâm cảnh “Có thì sửa, không có thì khích lệ” cũng là tâm cảnh của một Bồ Tát, không phải là tâm cảnh của một phàm phu. Phàm phu vì sao mãi làm phàm phu? Vì họ không chịu thay đổi kiến chấp của mình. Nếu họ bỏ được thành kiến, họ sẽ cách xa cảnh giới của phàm phu và bước qua ranh giới của Thánh Hiền.

Bài học hôm nay Hòa Thượng khẳng định người ưa thích phê bình là người thành công. Phàm phu có vô lượng vô biên lỗi lầm, vậy thì, chúng ta nghe lời chỉ dạy này của Hòa Thượng thì tiếp nhận và chỉnh sửa chính mình. Đây là cơ hội để chúng ta thay đổi tự làm mới. Hai câu nói của Hòa Thượng làm tôi có đầy cảm xúc chính là: *“Chúng ta đối với sự phê bình của người khác thấy đều phải hoan hỉ tiếp nhận, đặc biệt là vì xã hội đại chúng phục vụ thì nhất định phải có lòng tâm cuồng phôi này”* và hãy *“Dừng ư cải hóa - Phải dừng cảm mà tiếp nhận để thay đổi”*./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!